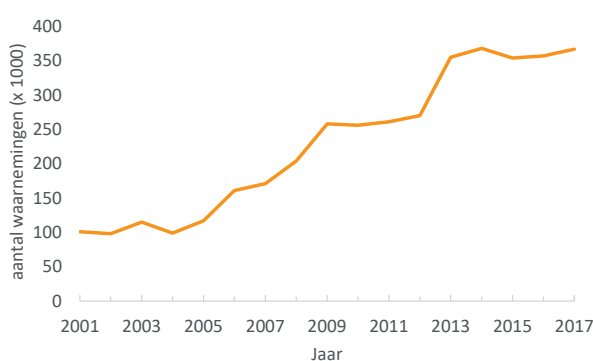
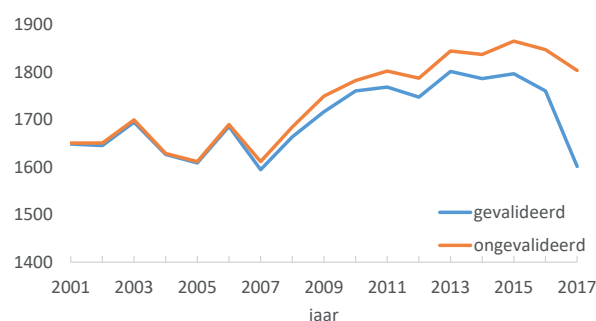

Het nachtvlinderjaar 2017

Sinds het uitkomen van de eerste Nederlandstalige gids in 2016 neemt het aantal nachtvlinderwaarnemingen hard toe. Begin december waren er tot nu toe ruim 365.000 verschillende nachtvlinderwaarnemingen gedaan, verdeeld over ten minste 1602 verschillende soorten. Deze zijn onder te verdelen in 925 micronachtvlinders en 676 macronachtvlinders. Er zijn in 2017 drie nieuwe soorten voor Nederland gemeld. Hieronder volgt een opsomming van opvallende nachtvlinderwaarnemingen uit het jaar 2017.

Het aantal waarnemingen per jaar.

Het aantal soorten per jaar.

Tekst: Het aantal waarnemingen dat in 2017 is ingevoerd via de verschillende invoermogelijkheden, is net zoveel als in het recordjaar 2014, terwijl het jaar (op moment van schrijven van dit artikel) nog niet voorbij is en de nodige waarnemingen nog moeten binnenkomen. Wat betreft het aantal waarnemingen was 2017 dus een goed jaar, maar of dat ook zo is voor het totaal aantal soorten dat is waargenomen is nog lastig te zeggen. Dit komt deels omdat nog niet alle gegevens binnen zijn, maar ook omdat nog niet alle waarnemingen zijn gevalideerd.

Jurriën van Deijk
De Vlinderstichting

Validatie

Wanneer puur wordt gekeken naar gevalideerde waarnemingen lijkt 2017 een erg slecht jaar te zijn met 'maar' 1602 soorten. Wanneer de nog niet gevalideerde waarnemingen mee worden genomen krijg je een beeld dat meer voor de hand ligt met 1804 verschillende soorten. Sinds 2007 nam het aantal waargenomen soorten steeds toe. In 2016 werden er net iets minder soorten waargenomen en ook in 2017 lopen we nog wat achter. Door het grote aantal waarnemingen en het op vrijwillige basis valideren van de waarnemingen is dit, ondanks het geweldige team, niet zo vreemd. Of het inderdaad een jaar was met minder soorten zal nog blijken en afhangen van enkele lastig te determineren soorten en de laatste waarnemingen.

Top 10

Uiteraard waren er ook weer de huis-, tuin- en keukenvlinders die bijna elk jaar het meest worden waargenomen. In deze top 10 (blz. 9) vallen twee soorten op. De kolibriefvlinder werd vorig jaar relatief weinig gezien en stond toen op plek 48. Dit jaar was, net zoals 2015, een goed jaar voor de soort en nu stond hij op nummer 3 van meest ingevoerde soorten. Voor het eerst staat er nu ook een microvlinder in de top 10: de buxusmot. De vlinder doet qua formaat niet aan een micro denken, want hij is groter dan vele spanners. Deze exotische vlinder uit Azië is pas in 2007 voor het eerst in Nederland waargenomen en in tien jaar tijd heeft hij al plek 6 veroverd.

De provincie waar de meeste soorten zijn waargenomen, is Noord-Holland. Dit wordt met name veroorzaakt door de soortenrijke duinen waarbinnen vooral het Noordhollands Duinreservaat een groot aandeel heeft. Op de tweede plek staat Limburg, een provincie die door de verschillende habitattypen, waaronder het heuvelland, soortenrijk is. Onderaan staat Flevoland, maar gezien de leeftijd van de provincie is er toch nog een mooi aantal vlinders gezien.

Nieuwe soorten

Om nieuwe soorten te vinden, zat je in Limburg dit jaar het beste. Twee van de drie nieuwe soorten zijn daar gevonden: de slanke purpermot

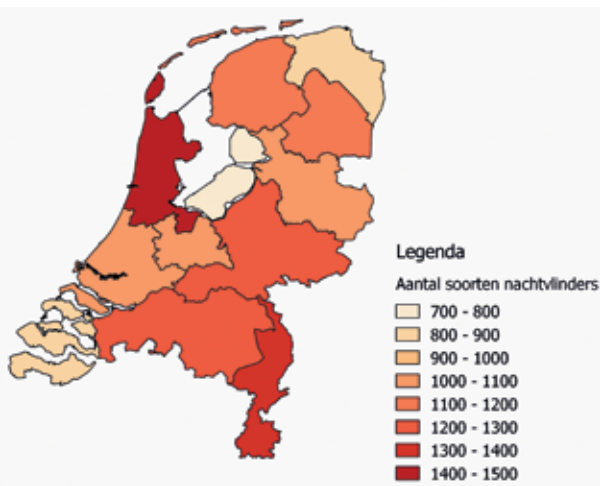

De oranje espenspanner werd dit jaar drie keer waargenomen.

(*Paracrania chrysolepidella*) en het alpenbeertje (*Paidia rica*). De derde nieuwe soort werd gevonden in Drenthe. Na vele mineerders in Drenthe geïnventariseerd te hebben vond Ben van As de eerste smalle wilgenmineermot (*Stigmella nivenburgensis*). Nadat dit bij een breder publiek bekend was gemaakt, werd de soort op veel meer locaties gevonden, van het Lauwersmeer tot in Wageningen.

Opmerkelijke waarnemingen van macronachtvlinders

Naast de nieuwe soorten waren er ook de nodige opmerkelijke vlinders. Zo werden er redelijk veel trekvlinders waargenomen zoals de bonte wals-trospanner (*Catarhoe cuculata*), vier wingerdpijlstaarten (*Hippotion celerio*), drie prachtbeertjes (*Utetheisa pulchella*), twintig waarnemingen van zuidelijke grasuilen (*Mythimna vitellina*), drie ni-uilen (*Trichoplusia ni*) en naast de populatie in het Noordhol-

Totaal aantal goedgekeurde en nog niet beoordeelde soorten per provincie

Top 10				
Soort	Wetenschappelijke naam	2017	2016	2015
huismoeder	<i>Noctua pronuba</i>	1	2	3
gamma-uil	<i>Autographa gamma</i>	2	1	1
kolibrievlinder	<i>Macroglossum stellatarum</i>	3	48	2
taxusspikkelspanner	<i>Peribatodes rhomboidaria</i>	4	5	6
sint-jacobsvlinder	<i>Tyria jacobaeae</i>	5	4	4
buxusmot	<i>Cydalima perspectalis</i>	6	45	63
hagedoornvlinder	<i>Opisthograptis luteolata</i>	7	6	7
zwarte-c-uil	<i>Xestia c-nigrum</i>	8	9	9
haarbos	<i>Ochropleura plecta</i>	9	10	12
paardenbloemspanner	<i>Idaea seriata</i>	10	20	23

Tobi Koppelman

De gevlamde grasuil werd voor het eerst in 43 jaar weer eens gezien, in Zeeland.

Diverse exemplaren van de nummer 1 in de top 10: de huismoeder, zijn hier op smeer afgekomen.

lands Duinreservaat op vier andere plekken blauwe weeskinderen (*Catocala fraxini*).

Na diverse lezingen van Ruben Meert over nachtvlin-
 deren met hamer en beetel kwamen er bijzonder veel
 waarnemingen binnen van de gekraagde wespvlin-
 der (*Sesia bembeciformis*). Deze soort staat als zeer
 zeldzaam te boek, maar de rupsen zijn zonder al te
 veel moeite te vinden in de stammen van boswilgen.
 Daarnaast is een aantal soorten weer voor het eerst
 sinds jaren gezien. Zo is in Zuid-Limburg de eerste
 kornoeljespanner (*Asthenes anseraria*) in zeven jaar
 waargenomen, in Gelderland het eerste wit weeskind
 (*Catephia alchymista*) in 18 jaar, in Noord-Brabant
 de eerste kleine manteluil (*Lithophane furcifera*) in
 12 jaar, en in Zeeland de eerste gevlamde grasuil
 (*Eremobia ochroleuca*) sinds 43 jaar.

Een andere opmerkelijke waarneming is die van
 de dennenbandspanner (*Pungeleria capreolaria*).
 Dit is een soort die normaal alleen in Zuid-Limburg

wordt waargenomen, maar dit jaar doken er ook
 waarnemingen op vanuit de noordelijke Veluwe en
 zelfs uit Drenthe. Is de soort zich aan het uitbreiden
 of zijn dit alleen enkele zwervers? Er waren dit jaar
 ook twee waarnemingen van de witte sparspanner
 (*Thera vetustata*). Deze soort was vorig jaar voor
 het eerst in Vaals waargenomen en dook ook dit
 jaar weer bij Vaals op, maar er is er ook een ge-
 zien in Midden-Limburg. De oranje espanspanner
 (*Boudinotiana notha*) is in 2014 voor het eerst sinds 41
 jaar weer waargenomen in Nederland. Dit jaar waren
 er maar liefst drie verschillende waarnemingen. De
 vlinders vliegen in het voorjaar rond de boomtoppen
 van ratelpopulieren en komen maar af en toe naar
 beneden. Dit zou kunnen verklaren waarom de soort
 weinig wordt waargenomen. Als je in het zuiden van
 het land woont, kijk dan van het voorjaar wat vaker
 naar boven om te kijken of je ze ook kunt vinden.